

Klíčová slova: rozhodné právo, kolizní normy, kupní smlouva

Dotčená ustanovení: Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží z 11. dubna 1980 (č. 160/1991 Sb.); Vídeňská úmluva; §409 a násl. Obchodního zákoníku; §544 a násl. zákona č.40/1964 Sb., občanský zákoník

P r á v n í v ě t a:

Vyloučení použitelnosti Vídeňské úmluvy pro rozhodnutí sporu s mezinárodním prvkem nemusí být výslovné. Stačí, pokud ujednání stran nezavdává pochybnosti o sjednání odpovídajícího hmotněprávního standardu. V případě, že by strany výslovně sjednaly pouze použití českého [hmotného] práva, nebylo by pochybností o tom, že je zapotřebí použít primárně právě Vídeňskou úmluvu jako předpisu mezinárodního původu, který je součástí českého právního řádu a který má aplikační přednost před normami původu tuzemského. Pokud ovšem strany v tomto případě výslovně sjednaly použití konkrétní normy, totiž Obchodního zákoníku, je nutno dospět k závěru opačnému, totiž že strany konsensuálně suspendovaly účinek přímé použitelnosti Vídeňské úmluvy v otázkách, v nichž se se věcný rozsah Obchodního zákoníku a Vídeňské úmluvy překrývají.

Z o d ů v o d n ě n í:

I. Tvrzení stran

Žalobou ze dne 10. 1. 2014 doručenou nadepsanému rozhodčímu soudu dne 13. 1. 2014 se žalující strana domáhala na žalované straně zaplacení částky ve výši 25.479,66 EUR s příslušenstvím, a smluvní pokuty ve výši 6.431,92 EUR a nákladů rozhodčího řízení v celkové výši 148.712,60 Kč. Svůj nárok na zaplacení žalované částky žalující strana v žalobním návrhu opřela o neuhrazení kupních cen za odběr produktů z nabídky žalující strany (pohonných hmot), které byly vyúčtovány žalované straně na základě Rámcové smlouvy o dodávce produktů..

Dle tvrzení žalující strany doručovala žalující strana žalované straně faktury za dodané zboží v souladu s čl. 4 VOP. Dle tvrzení žalující strany byla žalovaná strana povinná uhradit vyfakturovanou částku na účet uvedený na faktuře, popř. na účet uvedený ve smlouvě.

Dle tvrzení žalující strany faktury za odběr pohonných hmot obsahují přehled jednotlivých transakcí, které jsou identifikovány číslem autorizační karty, která byla k odběru pohonných hmot použita, datem a časem, kdy byl odběr pohonných hmot proveden, označením pohonné hmoty, která byla odebrána a její množství a čerpací stanici, na které byly pohonné hmoty odebrány.

Dle tvrzení žalující strany vznikla tak povinnost žalované straně uhradit žalující straně kupní cenu za odebrané zboží ve výši 25.479,66 EUR.

Dle tvrzení žalující strany byla v rámcové smlouvě, resp. v čl. 8.1 VOP sjednána mezi žalující stranou a žalovanou stranou pro případ prodlení žalované strany s úhradou faktur smluvní pokuta ve výši 0,075 % z dlužné částky za každý započatý den prodlení.

Dle tvrzení žalující strany dlužila žalovaná strana žalující straně ke dni 10. 1. 2014 dlužnou částku z neuhrazených faktur ve výši 25.479,66 EUR, smluvní pokutu ve výši 6.431,92 EUR a úrok z prodlení z neuhrazených částek faktur ode dne splatnosti faktury, až do jejího zaplacení.

Žalovaná strana se k rozhodčí žalobě žádným způsobem nevyjádřila. (Pozn. RS: žalovaná strana má být i sídlo podnikání uvedené v Polsku.)

Rozhodčí soud rozhodoval bez ústního jednání v souladu s platnou rozhodčí doložkou, která byla sjednána mezi žalující stranou a žalovanou stranou v Rámcové smlouvě o dodávce produktů,

IV. Právní posouzení

Z takto zjištěného skutkového stavu jediný rozhodce dovedl, že žaloba podaná žalující stranou proti žalované straně je po právu.

Mezi žalující stranou a žalovanou stranou byla dne 4. 7. 2011 uzavřena Rámcová smlouva o dodávce produktů, přičemž se na základě této smlouvy a VOP žalující strana zavázala poskytovat žalující straně různé produkty a služby. Odběr produktů probíhal z nabídky žalující strany v souladu s čl. 2.4. VOP na stanovených odběrních místech, pomocí autorizačních karet vydaných žalované straně žalující stranou.

Právní vztah mezi stranami, který je vztahem s mezinárodním prvkem, podléhá českému právu. Strany v tomto ohledu učinily v ustanovení čl. 4.3. Rámcové smlouvy volbu práva, a to právě ve prospěch českého práva. Předmětné ujednání je nutno považovat za platnou volbu práva jak podle čl. VII odst. 1 Úmluvy (za použití § 47 RozŘ), tak podle § 37 odst. 1 RozŘ, jakož i podle, přičemž dané ustanovení je plně použitelné s ohledem na § 123 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Předmětná volba práva ostatně odpovídá i úpravě čl. 3 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, jakož i § 9 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb. ve znění platném a účinném ke dni, kdy strany uzavřely Rámcovou smlouvu i jednotlivé dílčí smlouvy. Volba práva by ostatně byla platná i podle polského mezinárodního práva soukromého. Nadto, i kdyby volba práva nebylo, použilo by se české právo, když zjevně přicházelo v úvahu použití § 10 odst. 2 písm. a) zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém (za současného použití § 123 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb.), resp. článku 4 odst. 1 písm. a) výše citovaného nařízení EP a Rady (ES) č. 593/2008. Ke stejnému závěru by tak vedlo i použití polského mezinárodního práva soukromého (a to jak zákona platného a účinného před rekodifikací, tak i po rekodifikaci této oblasti práva v Polsku z roku 2011). Jediný rozhodce tak vychází z toho, že při použití všech jen v úvahu přicházejících kolizních úprav (předpisů a standardů o mezinárodním právu soukromém, resp. o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy), totiž českých, polských předpisů a předpisů Evropské unie dochází ke zcela shodnému závěru a není proto zapotřebí činit jednoznačný závěr o tom, jaký kolizní standard bude přesně v konkrétním případě použit, když všechny tyto standardy vedou k závěru o platné volbě práva a podpůrně k tomu, že v případě absence volby by právní vztahy mezi stranami podléhaly hmotnému právu České republiky jako práva státu prodávajícího za vyloučení kolizních norem tohoto hmotného práva. Ostatně postup, kdy rozhodčí soudy v konkrétním případě pouze porovnají důsledky aplikace kolizních úprav v úvahu přicházejících, aniž by učinily jednoznačný závěr o tom, které z kolizních předpisů, resp. kolizních standardů přesně použijí, není v mezinárodní praxi rozhodčího řízení neobvyklý. O použití hmotného práva České republiky proto nebyly nejmenší pochybnosti.

S ohledem na obsah Rámcové smlouvy a dílčích kupních smluv a charakter smluvních stran nepochybné, že smlouva byla uzavřena mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti a řídí se tedy ustanoveními zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „Obchodní

zákoník“). Předmětná smlouva svým obsahem neodporuje ustanovením obchodního zákoníku a byla na základě právního posouzení jediného rozhodce uzavřena platně a nabyla účinnosti.

Kupní smlouvou podle ustanovení §409 a násl. Obchodního zákoníku se prodávající zavazuje dodat kupujícímu movitou věc určenou jednotlivě nebo co do množství a druhu a převést na něho vlastnické právo k této věci a kupující se zavazuje zaplatit kupní cenu. Jediný rozhodce vzal za prokázané, že strana žalující jako prodávající dodala straně žalované jako kupujícímu pohonné hmoty a další služby dle prokázané specifikace a množství. V průběhu řízení bylo prokázáno, že strana žalovaná za odběr pohonných hmot žalované částky neuhradila, ačkoli je řádně odebrala. Stejně tak konzumovala další služby, za které ničeho neuhradila.

Jediný rozhodce dále zkoumal oprávněnost nároku na smluvní pokutu, když shledal, že byla uzavřena v souladu s ustanovením §544 a násl. zákona č.40/1964 Sb., občanský zákoník v tehdy platném znění, když tato ustanovení tohoto zákoníku dopadala i na ustanovení Obchodního zákoníku.

Jediný rozhodce posuzoval danou věc podle ustanovení zákona č.513/1991 Sb. ve spojení s přechodnými ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014 a jde tedy o normu nejen platnou, nýbrž i účinnou v době, kdy jediný rozhodce vydává tento rozhodčí nález. Podle §3030 zákona č. 89/2012 Sb. se i na práva a povinnosti, která se posuzují podle dosavadních právních předpisů, použijí ustanovení části první hlavy I. zákona č.89/2012 Sb. Jediný rozhodce dospěl k závěru, že nedošlo podle ustanovení části první hlavy I. zákona č. 89/2012 Sb. mezi stranami sporu k právním jednáním, která byla v rozporu s těmito ustanoveními.

Jediný rozhodce se ovšem zabýval též tím, zda a do jaké míry je možno, či dokonce nutno na hmotněprávní posouzení uplatněných nároků použít přímo použitelné normy mezinárodního původu. Přitom v úvahu přichází zejména použití Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží z 11. dubna 1980, která pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku nabyla platnosti dnem 1. dubna 1991 a od 1. ledna 1993 je závazná též pro Českou republiku (viz Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb. – dále jen „Vídeňská úmluva“). Vídeňská úmluva je ostatně platná a závazná rovněž pro Polsko. Použití Vídeňské úmluvy přichází v úvahu jak podle čl. 1 odst. 1 písm. a) a písm. b) citované mezinárodní smlouvy, tak podle čl. 2 Vídeňské úmluvy, když předmět smlouvy nespadá pod žádný z okruhů předmětů, při jejichž koupi / prodeji by použití Vídeňské úmluvy bylo vyloučeno. V tomto ohledu se pak jediný rozhodce zabýval především otázkou, zda strany případně použití Vídeňské úmluvy nevyloučily ve smyslu jejího čl. 6., když se Obchodní zákoník svým rozsahem v podstatné míře překrývá s věcným rozsahem Vídeňské úmluvy ve smyslu jejího čl. 4. V tomto ohledu dospěl jediný rozhodce k závěru, že vyloučení použitelnosti Vídeňské úmluvy ve smyslu jejího čl. 6 nemusí být výslovné. Stačí, pokud ujednání stran nezavdává pochybnosti o sjednání odpovídajícího hmotněprávního standardu, kterým v tomto případě je Obchodní zákoník. V případě, že by strany výslovně sjednaly pouze použití českého [hmotného] práva, nebylo by pochybností o tom, že je zapotřebí použít primárně právě Vídeňskou úmluvu jako předpisu mezinárodního původu, který je součástí českého právního řádu a který má aplikační přednost před normami původu tuzemského, a teprve v otázkách Vídeňskou úmluvou neupravených by bylo nutno použít právo České republiky národního (tuzemského) původu, zejména pak právě Obchodní zákoník (viz čl. 7 Vídeňské úmluvy). Pokud ovšem strany v tomto případě výslovně sjednaly použití konkrétní normy, totiž Obchodního zákoníku, je nutno dospět k závěru opačnému, totiž že strany konsensuálně suspendovaly účinek přímé použitelnosti Vídeňské úmluvy v otázkách, v nichž se se věcný rozsah Obchodního zákoníku a Vídeňské úmluvy překrývají a není zapotřebí, aby strany tuto suspenzi sjednávaly výslovně. O úmyslu a účincích dohody stran učiněné v čl. 19.1. VOP tak jediný rozhodce neměl pochybnosti. Tento závěr ostatně podporuje i čl. 8 Vídeňské úmluvy, když dospěl k závěru, že uvedenému účinku čl. 19.1. VOP na použití odpovídajícího hmotněprávního standardu, resp. na suspenzi účinků přímé použitelnosti Vídeňské úmluvy by musel odpovídat i

význam, který by takovému ujednání přikládala rozumná osoba v tomtéž postavení, jako obě smluvní strany. Z podání stran (resp. z podání strany žalující, když strana žalovaná byla v řízení zcela pasivní) a z provedeného dokazování pak nevyplývají žádné okolnosti, které by mohly ve smyslu čl. 8 odst. 3 Vídeňské úmluvy zakládat důvody pro jiný závěr, než který jediný rozhodce v tomto ohledu učinil.

Nutno poznamenat, že jediný rozhodce i přes výše uvedené posoudil nárok strany žalující rovněž v režimu Vídeňské úmluvy a dospěl ke stejnému závěru, jako při posouzení podle Obchodního zákoníku, jak výše uvedeno. V tomto ohledu tak jediný rozhodce dospěl především k závěru, že strana žalující splnila svůj závazek k dodání zboží podle čl. 31 a násl. Vídeňské úmluvy. Jakékoliv případné vady plnění žalující strany, resp. nároky třetích osob ve smyslu čl. 35 a násl. Vídeňské úmluvy nebyly ani tvrzeny, ani nevyplývaly z jakýchkoliv provedených důkazů nebo jiných jediným rozhodcem zjištěných okolností. Stejně tak nebylo zjištěno žádné porušení povinností prodávajícího (žalující strany) ve smyslu čl. 45 a násl. Vídeňské úmluvy. Naopak bylo zjištěno, že strana žalovaná (jako kupující) nesplnil své povinnosti související s úhradou kupní ceny ve smyslu čl. 54 a násl. Vídeňské úmluvy. I kdyby tak měl jediný rozhodce místo úpravy dle Obchodního zákoníku aplikovat Vídeňskou úmluvu, dospěl by ohledně věcného posouzení předmětu tohoto sporu ke stejným závěrům, jak uvedeno výše.

V Praze dne 12. 5. 2014